

РОЛЬ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ У ЗАПОБІГАННІ ФІНАНСОВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУРАХ

Потреби здійснення економічних реформ та осучаснення правових механізмів господарювання в Україні вимагають чіткої системи облікової і аналітичної роботи, а також своєчасної і достовірної фінансової звітності.

Аналіз фінансових правопорушень сучасного стану тінізації економіки і наявність корупції у бізнесових структурах підтверджується, як правило, наявністю зловживань у фінансово-господарській діяльності підприємницьких структур.

Часті зміни чинного законодавства щодо обліку і звітності та оподаткування приводять до перекручень і помилок.

Джерелами обліково-аналітичної роботи у структурах підприємництва являються: достовірні дані первинних бухгалтерських документів проведених інвентаризацій майнових цінностей та контрольних обмірів виконаних робіт та використаної основної сировини і допоміжних матеріалів для виробництва продукції і наданих та оплачених послуг.

Практика свідчить, що дуже часто корисливі злочини, навіть найретельніше сплановані і продумані, залишають певний відбиток у первинних документах, реєстрах бухгалтерського обліку, планових і нормативних документах, технологічних процесах, спорживчих якостях виготовленої продукції.

Знання основ бухгалтерського обліку, судової бухгалтерії, економічного аналізу та проведених судово-бухгалтерських, техніко-економічних, лабораторних та комплексних експертиз дають можливість виявити та доказати економічні злочини та фінансові правопорушення і зловживання.

Враховуючи те, що економічні злочини носять замаскований характер, то для їх виявлення і розкриття слід володіти не лише тактичними прийомами, але і методикою їх виявлення.

Для цього необхідно досконало володіти спеціальними прийомами дослідження бухгалтерських документів та застосування специфічних методів виявлення різноманітних суперечностей між фінансово-бухгалтерськими показниками обліково-господарських документів як викладачами спеціальних дисциплін так і навчити цих прийомів студентів.

Розпочинати перевірку бухгалтерських документів, на нашу думку, слід різними способами для впевненості у їх достовірності.

На рис. 1 наведено способи перевірки документів.

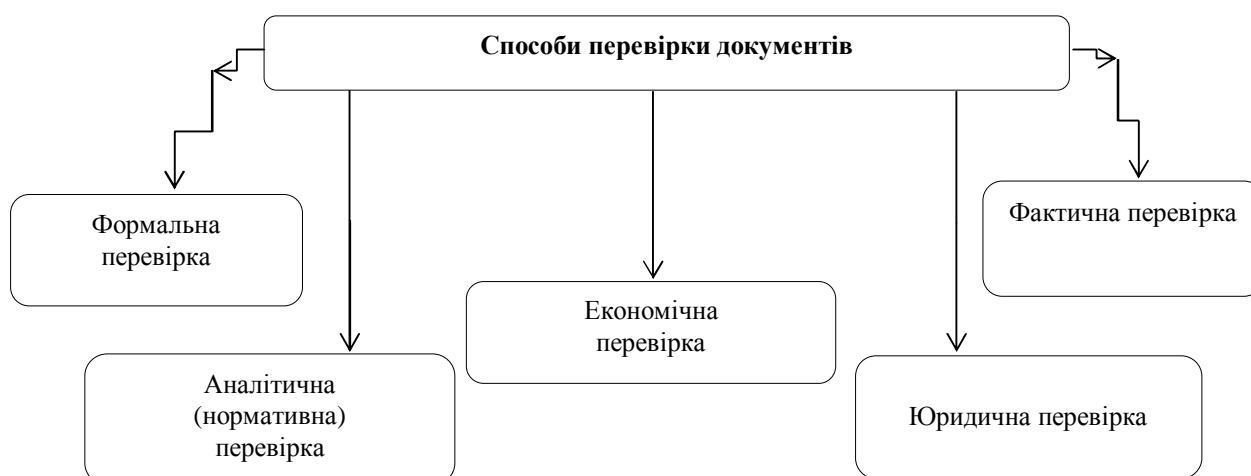

Рис. 1. Способи перевірки документів

Головним чинником в обліково-аналітичній роботі господарської структури як державної так і недержавної форми власності являється достовірність показників фінансової звітності.

Адже, за визначенням деяких науковців України "... бухгалтерський облік – документальний, суцільний безперервний нагляд і контроль за господарською діяльністю підприємства" (Дікань Л.В. Контроль і ревізія: навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 245 с)

Важлива роль в організації облікових процесів на підприємстві належить бухгалтерському балансу як способу періодичного узагальненого відображення стану господарських засобів і джерел їхнього утворення у грошовій оцінці на визначену дату.

Бухгалтерський баланс – це основна форма фінансової звітності, яка являється важливою, часом вирішальною доказовою базою у юридичній практиці.

Оскільки кожному виду коштів і майна відповідає певне джерело його утворення, то підсумкова сума активу дорівнює підсумку пасиву: це основне правило балансу і критерій його безпомилковості. Не можна витратити або вкласти у виробництво кошти, яких не було, і не можна не показати у звітності ті кошти, що залишилися не витраченими.

Тобто, якщо облік ведеться чітко і безпомилково на підприємстві чи іншій бізнесовій структурі і у них немає розкрадань та зловживань, то сума коштів в активі повинна дорівнювати сумі коштів у пасиві.

Одним із спеціальних засобів і прийомів для виявлення економічних і фінансових правопорушень являються методи економічного аналізу (рис. 2).

Рис. 2. Основні методи економічного аналізу для виявлення фінансових правопорушень

Для отримання конкретних доказів розкрадань майна чи грошових коштів у практиці використовують інвентаризації.

Відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2014 року за № 1365 / 2642) визначено порядок її (інвентаризації) проведення та оформлення результатів.

Основна мета проведення інвентаризації – виявлення фактичної наявності активів і зобов'язань та відповідність їх даним бухгалтерського обліку та фінансової звітності об'єкта контролю.

Результати інвентаризації відповідно до вище згаданого Положення оформляються за відповідними етапами (рис. 3).

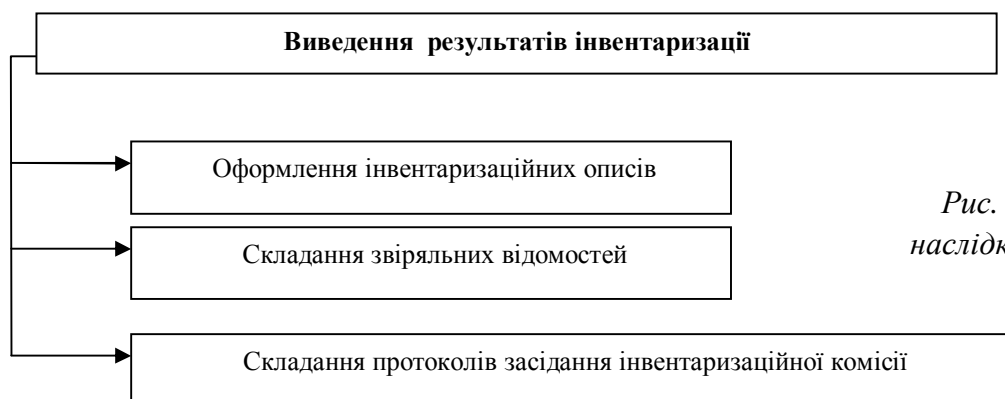

Рис. 3. Оформлення наслідків інвентаризації

Належно оформлені матеріали інвентаризації (описи, акти, звіряльні відомості, протоколи розгляду на засіданнях інвентаризаційних комісій) являються доказами при пред'явленні звинувачень до винних осіб та підставою для відшкодування виявлених недостач.

Під час обліково-аналітичних процесів на підприємстві виконуються запобіжна та контролююча функції, тобто виявлення внутрішніх резервів виробництва, сприяння виконанню планів і взятих зобов'язань, попередження безгосподарності та диспропорції у розвитку економіки, боротьба із втратами і непродуктивними витратами, що негативно впливають на кінцевий фінансовий результат – отримання прибутку.

У ринковій економіці бухгалтерський облік є підприємницьким, тобто його завдання і вся система організації підпорядковані бізнесу.

Головне завдання обліку і аналітичної роботи – отримання точної, достовірної інформації про господарські операції та результати фінансової діяльності у підприємстві, необхідної для належного оперативного управління підприємством.